

Tiheasutusosalal aset leidvast üleujutusest põhjustatud hädaolukorra lahendamise plaan

1. Sissejuhatus

Tiheasutusosalal aset leidva üleujutuse hädaolukorra lahendamise plaan (edaspidi *plaan*) sätestab hädaolukorra lahendamise korralduse tiheasutusosalal aset leidva üleujutuse korral.

2. Plaanis kasutatud mõisted

2.1 **Üleujutus** on maismaa vee alla jäämine jõe, järve või mere veetaseme tõusu tagajärjel, mis võib olla tingitud tormist, erakorralistest sademetest või vee äravoolu tõkestamisest ja inimeste rajatud voolutõkete ootamatust purunemisest. Üleujutust käsitletakse hädaolukorrana, kui see leiab aset tiheasutusosalal ning sellest tulenevalt on ohustatud paljude inimeste elu või tervis või on põhjustatud suur varaline kahju või suur keskkonnakahju või on tõsisid ja ulatuslikke häireid elutähtsa teenuse toimepidevuses ning mille lahendamiseks on vajalik mitme asutuse või nende kaasatud isikute kiire kooskõlastatud tegevus.

2.2 **Tiheasustusala** on linna ja alevi piiridesse jääva territooriumi ning aleviku ja küla selgelt piiritletavat kompaktselt hoonestusega olemasoleva või planeeritava territooriumi osa, kus ehitised paiknevad üksteisele lähedal. Tiheasustusala piiri ja kriteeriumi määrab reeglina vastava omavalitsusüksuse üldplaneering. Kui omavalitsusüksuse üldplaneering puudub või maakonnaplaneeringu alusel ei ole võimalik tiheasustusala määrata, loetakse tiheasustusaladeks maa-alad, mille kohta on koostatud linnade ja alevite generaalplaanid, detailplaneerimise projektid, ettevõtete gruppide generaalplaanid, skeemid, maa-asulate planeerimise ja hoonestamise projektid ning muud planeerimisprojektid, mida ei ole kehtetuks tunnistatud.

2.3 **Hädaolukorra lahendamine** käesoleva plaani mõistes hõlmab tegevusi, mille eesmärk on esmajärjekorras tõrjuda ja kõrvaldada üleujutusest tingitud ohtu inimeste elule või tervisele ning leevendada üleujutusest põhjustatud tagajärgi inimeste elule või tervisele või keskkonnale ning taastada elutähtsate teenuste toimimine.

2.4 **Päästesündmus** on ootamatu olukord, mis vahetult ohustab füüsiliste või keemiliste protsesside kaudu inimese elu, tervist, vara või keskkonda tulekahju, loodusõnnetuse, plahvatus, liiklusõnnetuse, keskkonna reostuse või muu sarnase olukorra korral. Üleujutus tiheasutusosalal on käsitletav päästesündmusena.

2.5 **Päästetöö** on päästesündmuse toimumisel, ohu tõrjumisel ja kõrvaldamisel ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisel viivitamata rakendatavad, vältimatud ja edasilükkamatud tegevused.

2.6 **Keeluala** on eluohtlik ala, kus viibivale inimesele antakse korraldus alalt väljumiseks ning kuhu sisenemine on keelatud.

2.7 **Ohuala** on eluohtlik ala, kus viibiv inimene päästetakse või evakueeritakse ning kuhu võib siseneda vaid asjakohast väljaõpet omav ja kaitsemeetmeid kasutav inimene päästetöö juhi antud ülesande täitmiseks.

2.8 **Turvaala** on ala, kus viibiv inimene evakueeritakse või antakse korraldus varjumiseks ning kuhu lubatakse ainult päästetööga otseselt seotud inimesed ja päästetöö juhi lubatud inimesed ja tehnika.

2.9 **Hoiatusala** on ala, kus viibivat inimest teavitatakse ja hoiatatakse päästesündmuse mõjudest ning kust ta vajaduse korral evakueeritakse.

2.10 **Sündmuskoht** on keelu-, ohu- ja turvaalast koosnev päästetöö juhi poolt määratud ala, kus võivad viibida vaid päästetööga otseselt seotud inimesed ja päästetöö juhi lubatud inimesed ja tehnika, kus paiknevad kannatanud ja asitõendid ning esinevad sündmusest põhjustatud kahjustused.

2.11 **Evakueerimine** on elanike ja vara ajutine ümberpaigutamine kohta, kus ei ole vahetult ohus inimeste elu või tervis.

3. Hädaolukorra lahendamise korraldus

3.1 Üleujutuse korral tiheasustusalal juhib hädaolukorra lahendamist Päästeamet või päästekeskus (edaspidi koos nimetades *päästeasutus*). Päästeasutusel on õigus kaasata hädaolukorra lahendamisele asutusi ja isikuid, arvestades nende asutuste ja isikute pädevust ning volitusi. Juhul, kui hädaolukorraga kaasneb maapinna, siseveekogu või põhjavee ulatuslik reostus, siis toimub selle lahendamine lähtudes maapinna, siseveekogu või põhjavee hädaolukorra lahendamise plaanist.

3.2 Vangla territooriumi looduslikus üleujutuses seisneva hädaolukorra lahendamine toimub Justiitsministeeriumi koostatava „Vanglas toimuvast ulatuslikust korrastusest seisneva hädaolukorra lahendamise plaani“ kohaselt.

3.3 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjon, regionaalne kriisikomisjon ja kohaliku omavalitsuse kriisikomisjon abistavad vajadusel oma tegevuspiirkonnas päästeasutust hädaolukorra lahendamisel.

4. Hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuur

4.1 Päästeasutus moodustab juhtimisstruktuuri hädaolukorra lahendamise juhtimise korraldamiseks sõltuvalt hädaolukorra olemasolevate või võimalike tagajärgede ulatusest:

4.1.1 sündmuskohal;

4.1.2 päästekeskuse tegevuspiirkonna ulatuses;

4.1.3 üleriigiliselt.

5. Hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste ja isikute ülesanded

5.1 Päästeasutus:

5.1.1 juhib hädaolukorra lahendamist ja teeb päästetööd;

5.1.2 määrab keeluala, ohuala, turvaala ja hoiatusala;

5.1.3 moodustab hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuurid ning otsustab teiste asutuste ja isikute kaasamise;

5.1.4 määrab hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri töökorralduse ning tagab juhtimisstruktuuri toimimise, sealhulgas selleks vajalikud sideskeemid ja – vahendid;

- 5.1.5 koordineerib hädaolukorra lahendamisel osalevate või hädaolukorra lahendamisega seotud asutuste ja isikute tegevusi;
- 5.1.6 koordineerib hädaolukorra lahendamiseks vajalike ressursside kaasamist ja kasutamist, sealhulgas tagab logistilise toe sündmuskohal (toitlustus, sanitaaringimused, hügieen, muu vajalik);
- 5.1.7 kogub ja analüüsib hädaolukorra lahendamiseks vajalikku teavet;
- 5.1.8 jälgib ja analüüsib hädaolukorra lahendamisega seotud sündmuste arengut;
- 5.1.9 koondab koostöös teiste asutuste ja juriidiliste isikutega hinnangud hädaolukorra mõjudest elutähtsatele teenustele;
- 5.1.10 korraldab hädaolukorra lahendamisel osalevate või hädaolukorra lahendamisega seotud asutuste ja isikute teabevahetust, sealhulgas korraldades sidepidamise sündmuskohal;
- 5.1.11 korraldab koostööd välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega hädaolukorra lahendamisega seotud küsimustes;
- 5.1.12 korraldab koostööd omavalitsusüksustega hädaolukorra lahendamisel;
- 5.1.13 nõustab omavalitsusüksusi elanikkonna kaitse korraldamisel;
- 5.1.14 korraldab elanikkonna evakueerimist;
- 5.1.15 annab käitumisjuhiseid ja teavitab avalikkust hädaolukorra lahendamisest;
- 5.1.16 omab ülevaadet hädaolukorra lahendamisel kasutatavatest enda ning teiste asutuste ja isikute ressurssidest. Koostab selleks vastava ressursikataloogi, kus on ülevaade asjaomaste asutuste ja isikute tehnilistest ressurssidest koos personali kontaktandmetega ning uuendab ressursikataloogi vähemalt üks kord aastas.
- 5.2 Politseiasutus:
- 5.2.1 ennetab, selgitab välja, tõrjub ja kõrvaldab avalikku korda ähvardavat ohtu hädaolukorra lahendamisel;
- 5.2.2 korraldab üleujutusest mõjutatud inimeste üle arvestuse pidamist;
- 5.2.3 reguleerib liiklust;
- 5.2.4 kaitseb sündmuskohal olevat ja üleujutusega seotud isikute vara;
- 5.2.5 osaleb hoiatusalal inimeste teavitamise, hoiatamise ning evakueerimise läbiviimisel;
- 5.2.6 tagab üleujutuse mittekannatanute-, hukkunute-, evakueeritute- ja varade kogumispunti tegevuse;
- 5.2.7 tagab sündmuskoha juurdesõidutee, kontrollpunkti, tehnika kogunemispunkti, väljasõidutee, transpordivahetuspunkti ja õhusõiduki maandumispunkti tegevuse.
- 5.3 Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut:
- 5.3.1 kogub, töötleb ja analüüsib vaatlus- ning ilnamudelite andmeid ja edastab päästeasutusele kokkulepitud regulaarsusega teavet sademete, tuule suuna ja kiiruse kohta ning muid asjassepuutuvaid ilnamuutuste prognoose;
- 5.3.2 annab päästeasutusele regulaarselt teavet jõgede, järvede ja merede rannikualade veetaseme muutustest, sh üleujutuse alg-, maksimum- ja taandumisperioodil.
- 5.4 Omavalitsusüksus:
- 5.4.1 nõustab kohalike olude osas päästeasutust;
- 5.4.2 abistab päästeasutust hädaolukorra lahendamisel;
- 5.4.3 osaleb evakueerimise läbiviimisel;
- 5.4.4 tagab evakueeritute transpordi ja paigutamise s.h. olmetingimused ja toitlustamise;
- 5.4.5 koondab ja annab regulaarselt päästeasutusele infot oma haldusterritooriumil hädaolukorra seaduse § 34 lõikes 9 sätestatud elutähtsate teenuste toimepidevuse seisust.
- 5.5 Tervishoiuteenuse osutajad tagavad kannatanutele vajalike tervishoiuteenuste osutamise.

5.6 Elutähtsa teenuse osutajad rakendavad meetmeid teenuse osalise või täieliku katkestuse tagajärgede leevendamiseks ning teenuse osutamise osalise või täieliku katkestuse korral elutähtsa teenuse toimepidevuse taastamiseks, juhindudes teenuse toimepidevuse plaanist.

5.7 Teistes õigusaktides sätestatud riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja isikute pädevused ja volitused kehtivad ka hädaolukorra lahendamisel.

6. Hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste ja isikute teabevahetuse korraldus

6.1 Tiheasustusalal üleujutuse tekkimise vahetust ohust teavitab Siseministeeriumi teabe- ja analüüsiosakonda Eesti Meteoroloogia- ja Hüdroloogia Instituut.

6.2 Tiheasustusalal aset leidvast üleujutusest teavitab Siseministeeriumi teabe- ja analüüsiosakonda päästeasutus.

6.3 Siseministeeriumi teabe- ja analüüsiosakond edastab saadud teabe hädaolukorrast või hädaolukorra tekkimise vahetust ohust viivitamata telefoni või muu sidevahendi teel:

6.3.1 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehele, tema äraolekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe asetäitjale;

6.3.2 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe, tema äraolekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe asetäitja korraldusel kriisikomisjoni liikmetele;

6.3.3 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe, tema äraolekul Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni esimehe asetäitja korraldusel teistele asjassepuutuvatele ametiisikutele, asutustele ja juriidilistele isikutele;

6.3.4 Päästeametile (juhul, kui info esitaja ei ole Päästeamet);

6.3.5 Kaitse-, Keskkonna-, Majandus- ja Kommunikatsiooni- ning Sotsiaalministeeriumile.

6.4 Hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste või isikute vahelist teabevahetust hädaolukorra lahendamise ajal korraldab ja koordineerib päästeasutus.

6.5 Päästeasutus korraldab hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste või isikute teabevahetust:

6.5.1 Vabariigi Valitsuse kriisikomisjonis;

6.5.2 regionaalses kriisikomisjonis;

6.5.3 kohaliku omavalitsuse kriisikomisjonis;

6.5.4 hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuris;

6.5.5 hädaolukorra lahendamise seotud asutuste ja isikute vahel.

6.6 Elutähtsa teenuse osutaja teavitab elutähtsa teenuse osalisest või täielikust katkemisest päästeasutust.

7. Avalikkuse teavitamise korraldus

7.1 Avalikkust teavitab üleujutuse tekkimise vahetust ohust tiheasustusalal Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut ning üleujutusest tiheasustusalal ning üleujutusest tiheasustusalal põhjustatud hädaolukorra lahendamisest päästeasutus.

7.2 Päästeasutus annab avalikkusele juhiseid üleujutuseks valmistumisel, et võimalusel ennetada ohu tekkimist inimeste elule või tervisele, varale, keskkonnale ning elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamisele.

7.3 Elutähtsa teenuse osalistest või täielikest katkestustest teavitab avalikkust elutähtsa teenuse osutaja.

7.4. Avalikkuse teavitamisel on vajalik kindlustada järgneva teabe kättesaadavus:

7.4.1 ülevaade hädaolukorrast ja kahjustatud piirkondadest;

7.4.2 info tegevustest elutähtsate teenuse taastamisel sh elutähtsa teenuse võimalik katkestuse piirkond, käitumisjuhised katkestuse korral ja taasteaeg;

7.4.3 info hädaolukorra lahendamise seotud asutustest ja isikutest;

7.4.4 käitumisjuhised ohuolukorras tegutsemiseks;

7.4.5 hädaolukorra kohta info jagamise viisid.

7.5 Avalikkuse teavitamisel on vajalik tagada:

7.5.1 väärinfo ja spekulatsioonide ümberlükkamine;

7.5.2 hädaolukorra kohta infojagamise viisidest teavitamine.

7.6 Teavituskava avalikkuse teavitamise korraldamiseks koostab koostöös hädaolukorra lahendamisele kaasatavate asutustega päästeasutus. Teavituskava koostamist nõustab valitsuse kommunikatsioonibüroo. Teavituskava kinnitab hädaolukorra lahendamist juhtiv asutus. Teavituskava on enne selle kehtestamist heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni kriisikommunikatsiooni töögrupi juhi poolt.

8. Rahvusvahelise koostöö korraldus hädaolukorra lahendamisel

8.1 Hädaolukorra lahendamiseks vajaliku rahvusvahelise abi kaasamise õigus on Vabariigi Valitsusel, kes tugineb otsuse langetamisel Vabariigi Valitsuse kriisikomisjoni ettepanekule rahvusvahelise abi kaasamise osas.

8.2 Vabariigi Valitsus võib välislepingu alusel volitada Päästeametit taotlema hädaolukorra lahendamiseks vajalikku rahvusvahelist abi.

8.3 Rahvusvahelise abi taotlus esitatakse kas otse välisriigile või rahvusvahelisele organisatsioonile.

8.4 Rahvusvahelist koostööd hädaolukorra lahendamisel osalevate välisriikide, sealhulgas välisriikide välisesindustega Eesti Vabariigis ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas nende esindustega Eesti Vabariigis korraldab Päästeamet, teavitades rahvusvahelisest koostööst Siseministeeriumi ja Välisministeeriumi.

9. Kulude hüvitamise korraldus

9.1. Esmase kulude katteallikana nähakse ette hädaolukorra lahendamisel osalevate asutuste eelarvelised vahendid.

9.2. Tervishoiuteenuse osutajatele kaetakse tervishoiuteenuse osutamise kulud ravikindlustuse eelarvest või riigieelarves vältimatu abi osutamiseks ettenähtud vahenditest.

9.3. Vahendite mittepiisavusel või puudumisel esitatakse taotlus kulude katmiseks Vabariigi Valitsuse reservist vastavalt Vabariigi Valitsuse reservist raha eraldamise ja selle kasutamise korrale.

10. Evakueerimise korraldus

10.1 Evakueerimise otsuse teeb päästeasutus. Päästeasutus võib evakueerimise otsuse anda soovituslikuna või viibimiskeelu kehtestamisega kohas, kus toimub päästetöö või demineerimistöö.

10.2 Elanike evakueerimist korraldab päästeasutus vastavalt Päästeameti peadirektori kinnitatud evakueerimise juhendile.